

M. JOH. JACOB STÜBELIUS,

Rector illustriſis Aſtranci,

Ad

ACTUS BINOS, ORATORIUM
DRAMATICUMQVE,

Memoriæ VIZTHUMIANÆ die ERNESTI dedicato

in *incarnatio* majore habendos,

in quorum altero,

FRANCISCUS ADOLPHUS de RECHENBERG, Eqves Luſatus, reſ-
CHRISTIANI I. Septemviri Sax. Oratione Latinâ, &

JOH. GOTTHELFF LINDNERUS, Groß-Rhoersdorff. CHRISTIANI II.
Septemviri Sax. ſimili laudabit, ac uterqve poſſimum res eo-
rum Religionem ac literas ſpectantes enarrabunt.

DANIEL verò GOTTLOB TITTELIUS, Satiſdorff, in LANGALLERIUM
INVECTIVAM recitabit.

In altero,

Ruſticum Belgicum in aula Philippi Boni Principem

quafi per ſomnium agentem exhibituro,

Job. Heinr. de Zetzſchwitz, Eqv. Luſ. Philippum Bonum, Martinus Gottlob Sillig, Miſn. Filium hujus, Chriſtianus Schubart, Pirn. Mareſchallum e- jus, Franc. Adolph de Rechenberg, Cubicularium, Jo. Gottfr. Scheuffler, Lommaz, Stabuli Præfectum, Chriſtianus Gottlieb Uſchner, Groß-Nauen- dorffenſis, & Theoph. Heinr. Kauderbach, Gommeranus, Aulicos Nobiles, Chriſtian Wilhelm Pöppelmann, Dreſdenſ. & Fridericus Jonathan Amandus Richter, Beltz. Virgines aulicas, Job. Sigismund Teichmann, Dreſd. Gynæ- cœo Præfeſtam, Gottlob Friedrich Nemiz, Berolin. Miniſtrum aulicum, Carl Wilhelm Kann, Oebnerſis-Saxo, & Job. Jacob Greiff, Miſn. Satellites, Rudolph Gottlob Bartsch, Dohnenſis, Job. Chriſtian Fritzsche, Hertzberg. Job. Gottfr. Sommerlatte, Mühlberg. & Carl Gottlieb Groſſe, Dreſdenſ. Servos- aulicos, Carl Gottfried Lochmann, Spansberg. Famulum, Idemqve ac Sommerlatt, Cives, Uſchner memoratus Hoſpitem, Chriſtian Traugott A- piz, Dreſd. Mediaſtinum, Uſchner rurius vinum aduſtum parantis ca- latorum, Carl Auguſt Meyer, Cregenſ. Ruſticum & perſonatam Princi- pem, Chriſtian Auguſt Herzog, Zittav. Chriſtian Traugott Apiz, Dreſd. & Fridr. Wilhelm Vizthum ab Eckſtedt Ruſticos, Job. Gottlieb Froſt, Dreſd. Chriſtian Friedrich Schmieder, Borchſch. & Job. Gottfr. Stübel, Annab. Ruſticas,

In Interſcenio

Job. Gottlob Deutrich, Zadel. Burgundiam, Teichmann jam dictus Pacem, Jo- Chriſtian Funcke, Wilsdorff. Opulentiam & Venerem, Groſſe jam nomina- tus Amaſium, Job. Gottbelfſ Senſſ, Lommaz. Fatum, tanquam Div. nun- tium, Job. Adolph Seiffert, Ablaff. Invidiam, Carl Rudolph de Milckau, Eqv. Miſn. Martem, Victorin Gottlieb Salomon Sonntag, Periz. Plutonem, Chriſtian Gottbelfſ Haberkorn, Camenz. Bacchum, Job. Theodoruſ Deutrich, Zadel. Satyrum, Job. Chriſtian Schumann, Miſn. Fatuum, Job. Benj Münch, Dreſd. Romanum, Job. Carl Melis, Freib. Opilionem, Job. Adolph Kann, Oebn. agreſtem referent,

perquam officioſe ac amanter Auditores & Spectatores futuros Invitat

HAC DISSERTATIUNCULAE PRIORE

de Friderico Wilhelmo, Electoratus Saxon.

quondam Adminiſtratore.

MISENÆ, Typis SPAHNIANIS, MDCCXVI.

198

1840

IPSE fecit & faciet!

Um superioris anni hoc ipso tempore Conditores Afrançi nostri D. MAURITIUM & D. AUGUSTUM dederimus, jam duos sistimus Nutricios CHRISTIANUM I. & CHRISTIANUM II. inter quos medium velut existentem FRIDERICUM GVILIELMUM, qui proximâ cognatione his conjunctus, & dum per ætatem in has ditiones regimini alter non idoneus erat, rerum Administrator fuit, tacere religioni nobis duximus. Igitur quantum chartæ hujus capiet spatium, de ipso breviter strictimque tradituri, dicimus, eum filium fuisse Johannis Gvilielmi Vinariensis Ducis è Susannâ Friderici III. Palatini gnatâ; partu primo in hanc lucem editum VII. Kal. Maji, A. MDLXII. Patre VI. Non. Martii A. MDLXXII. defuncto, Altenburgicum tractum possidere cœpit, auctor ejus familiæ, appellatus Dux Saxonix, Dynasta Thuringix, Marchio Misniæ & Princeps Hennebergicus. Laudatissimorum Parentum curâ fidelium Præceptorum Institutioni maturè commendatus est, ut à teneris ungviculis veræ pietati cæterisq; virtutibus, illustri sobole dignis, advesieret. A Godofredo Ludovici didicimus, Casp. Melissandrum, qui postea Ecclesiam Altenb. rexit, in aulam Vinariensem à Joh. Gvilielmo allectum, ut filii studiis præfret, Patris & universæ aulæ plausum ingenuitate suâ promeritum. Sicuti Wolfgangus Kilianus nos docet, liberalibus, aulicis & scitu necessariis disciplinis apprime eruditus, moribusque instructus, facultatem nactus est gravissima tractandi negotia, plurimaque commoda patriæ suæ Saxonixque nostræ ferendi. Usu jam exercitatus erat in moderandâ Republicâ, per XVIII. annos paterna tuendo bona, eum secundum legem Imperatoris Sigismundi volente sic Christiano I. extremis vicino, nec ordinibus provinciarum dissentientibus, ei tutela impuberum illius filiorum & gubernatio vicaria Anno MDXCI. est concedita. Si sanguinis propinquitas considerata non fuisset, nemo pietate, prudentiâ, fide potior illi fuisset præferendus. Qui propius eum attingebat necessitudine, Joh. Fridericus II. à Cæsare tenebatur captivus, nec officio eo fungi poterat. Paulo ante obitum suum vocatum ad se FRIDERICUM WILHELMUM nostrum Christianus I. amicitissime monuit, ne ad aliam quàm Augustanæ Confessionis haud mutata normam in suis ditionibus componi sacra permitteret, id quod porrectâ dextrâ ut firmaretur, stipulatus est. Adjutor ipsi adjunctus Joh. Georgius pupillorum avus maternus, Brandenburgicus Septemvir, Princeps summæ fortitudinis ac pietatis non minoris, ut à B. Seeligmanno vocatur. Noster etiam, ut Wilckius, non sine veneratione multâ nominis dicendus, refert, cum Ludovico Duce Württembergico, cujus fororem Sophiam tori sociam habuerat, frequenter consilia contulit. Horum sub providâ vigilantia quid Institutio posset, expertus potissimum est JOH. GEORGIUS I. postea Septemvir, qui vippe qui eorum beneficio pietati haussit profutura, omniaq; ponderavit Principem decentia & excoluit ornamenta. Inprimis exercitia quoque, ad militiam juvenem præparantia, sanctoribus illis Musarumq; studiis admiscuit, uti Buchnerus ait. Idem eorum, qui generosam stirpem fingeant sedulo & in decoram rectamq; proceritatem felici dirigebant industria, personam primariam FRIDERICUM WILHELMUM nominat. Wilckius eum Tutorem dicit sine exemplo: quod nec siluit Thuanus. JOH. GEORGIUS eum, teste Wilckio, dum in vivis fuit, tanquam exemplum eximium fidelis tutoris constantissimè laudavit, & quicquid muneris fuit ejus rependit genitis ab eo filiis, præcipue

cipue Friderico Wilhelmo II. posthumo, cui, post fata prioris Conjugis Sophiæ Elisabethæ Brandenburgicæ, Magdalenam Sibyllam, filiam suam, à Christiano Danico Principe Viduam relictam, connubio junxit. Noster ille, quamvis ab eo curanda in propria ditione Altenburgum quandoque vocarent, plurimum tamen temporis Dresdæ egit atq; Torgaviæ, sapientiâ suâ & pacis studio Imperio toti Romano utilissimus. Mox Administrator factus, quinto fere, ex quo gubernacula prehenderat, Mense An. MDXCII, Torgam ordines terrarum pupillis suis parentium convocavit. Ibi præsentibus pariter legatis Brandenburgicis, præter ea, quibus puritas doctrinæ, à Calvinianis inquinatæ, restituebatur, alia plura, quæ ad religionem pertinebant, & varia de rebus aliis, decreta & promulgata sunt. Nobilitas quoq; ut ad quoscunq; motus, undecunq; ingruentes, parata in armis pro salute publicâ excubaret, admonita. Tributi quidem & vestigalium novissimè imperatorum graves ob causas non impetrata remissio, de oneribus novis autem neutiq; imponendis civibus cautum. De totâ item juris & legum dispensatione tum pro tribunalibus tum in aula ita instaurandâ, ne quamminimè dehinc locus esset querelis, pulchre provisum. Adacti exinde sacramento in verba tutorum & pupillorum Vitebergenfes, civitatq; & Academiæ, in patrocinium receptæ, quies, quæ hæctenus labefactari visa fuerat, statusq; pristini restitudo reddita. Juxtâ fidem jurejurando illis obstringere Lipsienses jussi, & cæteri è populis Principibus pueris ad obsequia devinctis. Uti è Lundorpio intelligitur, omnibus, quæ è communi re videbantur, actis atq; sanctis, decreta executus est eodem & sequentibus annis, secutiq; conventus alii sunt, ubi rerum conditio id exegit. Mense Julio ab invitato à Proceribus & rogato à populo, Menzio id narrante, statim perrectum fuit ad accuratè perlustrandos Saxonicos Misnicosq; piorum cœtus. Edictum enim Torgaviæ publicatum erat, quo significabatur, quemq; cariturum munere suo suaq; dignitate, qui non fide integrâ & jurejurando obligatâ, sinceriori doctrinæ additum se profiteretur, ut hæc ratione quicquid confusionis ortum erat, funditus tolleretur, & genuina illa Confessio Augustana ejusq; defensio, unâ cum tribus præcipuis symbolis capitibusq; Smalcaldicis & Formulâ Concordiæ facta testâ retineretur, & ab errantium fermento repurgarentur cuncta. Nemini vero conscientiæ vim illatum iri asseverabat, clarè testatus, velle se, ut diversam sententiam amplexi stationibus decederent suis. Nam irreperant nonnulli tunc magis Calvinique quam Lutheri sententiæ suffragantes in iis, quæ de DEO prædestinate quibusdam æternam beatitudinem, de mysteriis divinis, quæ Sacramenta vulgò appellamus, de persona Christi Salvatoris, habenda, Lutherumq; Germanici Martini convicio traducentes. Hi pervasi fuerant, se D. Nicolai Crellii Cancellarii, gratiâ plurimum valentis apud Christian. I. integram Saxoniam in partes pertracturos suas. Qui Sacerdotes recusâront subscribere ipsorum placitis, honoribus privati erant suis. Et ex hoc fonte turbæ proruperant graves, quas Equestris præcipue ordo indignè tulerat, Septemviro extra culpam posito, quem pervasionibus suis Crellius fascinaverat. Hostibus clam & palam instantibus revocatos ab exilio D. Martinum Mirum, supremum concionatorem aulicum, D. Polyc. Lyserum, Professorem & Præfulem Witteb. & Nicolaum Selneccerum, Doctorem Lipsiensem, Politicorum etiam è censu D. David. Peiferum, Consiliarium Sanctiorem & Cancellarium, cum quibusdam Consiliariis ætate gravibus & Ministris, qui D. Augusto jam serviverant, Balthasarem Wurmium, Equili Præfectum, aliosque incorruptos adhuc semperq; in fide perseverantes, opposuit. Nostri autem Principis, ut è Wilckio conquirentibus non parum SOPHIÆ, matris Christiani I. pietate ac lacrymis, esse

effecere, ut à sæcibus liberatam doctrinam Lutheranam his in regionibus & in aulâ, abolitis iis, quæ huic quicquam derogaverant, habeamus. Hoc Hercule indigebat ejus temporis diritas, qui capita hydræ Lernææ refecaret, & hoc Simone, qui vulpes astutas nocentesque caperet abigeretque, ac distractos eorum sensus, ceu caudis coëuntibus colla, reprimeret. Urbanum is Pierium, Wittebergæ malum cudentem, custodiæ mandavit, cumque Collegæ ipsius malè sibi conscii clam aufugissent, Ægidium Hunnium, qui in Marpurgenfi Academiâ annos XVI. magnam Ingenii & industriæ admirationem, scriptis in utraque lingvâ evulgatis præclaris, ubique gentium pepererat A.C. MDXCII. cum difficultate non unâ Wittebergam attraxit, ut & Professor Ordinarius & templo arci contiguæ præpositus esset, atque arduum illud inprimis opus suâ dexteritate juvaret. Aliquanto post Illustrissimus Princeps, officio id sibi divinitus injuncto flagitante, misit Reverendos & strenuos Viros, ut studium sacrarum literarum, post mutationem miserimam & tristissimam, instaurarent & ad puritatem justam reducerent. Quod cum fieret, Petrus Wessenbecius, Jctus, ac Janus Gruterus, Philologus, sponte solum vertebant: alii jussu Principis ejecti sunt, Virique non suspecti in locum eorum surrogati. Sors eâ verò perculit graviter Casp. Struvium, Schindlerum Oederensem, Henricum Majum, Theologiæ, ac Valentinum Espichium, Medicinæ Dectores & Professores. Eandem subière Martinus Colerus, J. U. D. & judicii Provincialis Procurator, & Casp. Brandtius Senatorii ordinis homo. Cum Reipubl. Lipsiensis VI. Primarii Viri, Joh. Dammius, Jctus, Reinhardus Baccosius, Consul, Henningus Grossius, Bibliopola, Næsselius & Straßburgerus nollent veriora probare assensu suo, functionibus ut abstinere suis, mandatum est, donec aliud Administratori videretur, & prohibitum ibi vendere Calvinianos libros. Negotii hoc datum erat è sacrarum literarum interpretibus Martino Miro, Georgio Mylio, Ægidio Hunnio, Burchardo Harbardo, Josuæ Loenero, Wolfig. Mamphraio. His adfuerunt Joachimus à Beust, Joh. Læfer, hæreditarius Mareschallus, Joh. Georgius à Ponickau, Joh. Fridericus à Schönberg, Witteb. Præfectus, Wolff Albrecht à Schleiniz, Joh. à Wertern, Casp. à Kuzleben, Georgius Marichall, Præfectus Werdæ, Joh. Marichall in Holtzhausen Dominus, Mich. Wirt, D. & Cancellarius Coburgensis, Gabriel Schütz, Cancellar. Mersburgensis. Ut Notarii adhibiti Volckmarus Rölling, & Joh. Schneidewein. A quibus res feliciter, confectæ, & præsentissima Halcyonia provinciis his redonata. Pierius ad meliorem rediens mentem, cum veritati victrici daret manus, intercedentibus pro eo quibusdam, & ipsâ Elisabethâ Reginâ Angliæ, post arctam triginta sex hebdomadam custodiam, libertatem recepit. Gundermannus errorem confessus grandem, dolere se dixit vehementer, quod DEum ac homines offendisset, ideoque vinculis exsolutis, Calam. privatam acturus vitam, delatus est, cum interim uxor ejus ad restim. confugisset. Henricus Salmuth, sacerdos aulicus, abire coactus in Academiam Heidelbergensem venit. Steinbachius, qui pari gavisus erat munere, molitus infelicem è carcere fugam, recantavit errores suos & ejuravit. Adeoque tam patèclare obiit partes suas FRIDERICUS GVILLI-ELMUS noster, ut pax in choro, foro toroque floretet, & deniq; hanc triplicem Rempublicam tribus illustribus fratribus, & inprimis CHRISTIANO II. tranquillam & quietam A. MDCL. mense Septembri traderet, affictis solatio, fessis ope, lapsis adminiculo, pressis laxamento reportato, Hæc verba: *Pietas tutissima Virtus. Et, Conserua in verbo me DEus tuo*, pro symbolis fuere ipsi familiaribus.

Cætera proximo anno DEO dante referuimus.

F I N I S,

Pom WF 676

ULB Halle 3
008 550 45X

W098

M. JOH. JACOB STÜBELIUS,
Rektor illustris Afrancé,
Ad

**ACTUS BINOS, ORATORIUM
DRAMATICUMQVE,**
Memoriæ VIZTHUMIANÆ die ERNESTI dedicato
in *augustinianis* majore habendos,

in quorum altero,

FRANCISCUS ADOLPHUS de RECHENBERG, Eqves Lufatus, res
CHRISTIANI I. Septemviri Sax. Oratione Latinâ, &c

JOH. GOTTHELF LINDNERUS, Groß-Rhoersdorff, CHRISTIANI II.
Septemviri Sax. simili laudabit, ac uterque potissimum res eo-
rum Religionem ac literas spectantes enarrabunt.

DANIEL verò GOTTLÖB TITTELIUS, Satisfdorff, in LANGALLERIUM
INVECTIVAM recitabit,

In altero,

**Rusticum Belgicum in aula Philippi Boni Principem
quasi per somnium agentem exhibituro,**

*Job. Heinr. de Zetzschwitz, Eqv. Luf. Philippum Bonum, Martinus Gottlob
Sillig, Mifn. Filium hujus, Christianus Schubart, Pirn. Marefchallum e-
jus, Franc. Adolph de Rechenberg, Cubicularium, Jo. Gottfr. Scheuffler,
Lommaz, Stabuli Præfectum, Christianus Gottlieb Ufchner, Groß-Nauen-
dorffensis, & Theoph. Heinr. Kauderbach, Gommeranus, Aulicos Nobiles,
Christian Wilhelm Pæppelmann, Dresdens. & Fridericus Jonathan Amandus
Richter, Beltiz. Virgines aulicas, Job. Sigismund Teichmann, Dresd. Gynæ-
céo Præfectam, Gottlob Friedrich Nemiz, Berolin. Ministrum aulicum,
Carl Wilhelm Kann, Oebnerf. Saxo, & Joh. Jacob Greiff, Mifn. Satellites,
Rudolph Gottlob Bartsch, Dohnens. Job. Christian Fritzsche, Hertzberg. Job.
Gottfr. Sommerlatte, Mühlberg & Carl Gottlieb Grosse, Dresdens. Servos-
aulicos, Carl Gottfried Lochmann, Spansberg. Famulum, Idemque ac
Sommerlatt, Cives, Ufchner memoratus
piz, Dresd. Medaistinum, Ufchner ru-
latorem, Carl August Meyer, Cregens-
pem, Christian August Herzog, Zitta
& Fridr. Wilhelm Vizthum ab Eckstädt
Christian Friedrich Schmieder, Borschiz. &*

la Interse

*Job. Gottlob Deutrich, Zadel, Burgundian
Christian Funcke, Wilsdorff. Opulentian
tus Amasium, Job. Gottbelff Senff, Lor-
tium, Job. Adolph Seiffert, Ablaff. In
Eqv. Mifn. Martem, Victorin Gottlieb
Christian Gottbelff Haberkorn, Camenz.
Zadel. Satyrum, Job. Christian Schumann
Dresd. Romanum, Job. Carl Melis, Fre
Oehn. agrestem referent,*

perquam officiosè ac amanter Auditor

HAC DISSERTATIUM

de Friderico Wilhelmo,
quondam Admi

MISENÆ, Typis SPAHNI

